

De zin van charitatief werk

Doel

1. Allereerst geeft onze natuur ons de *behoefte* ons voor anderen te interesseren. Wanneer er in ons iets moois is, voelen we ons ertoe gedreven het aan de anderen mee te delen. Wanneer we anderen zien die het slechter hebben dan wij, voelen we ons ertoe gedreven hen te helpen met iets van ons. Die behoefte is zó oorspronkelijk, zo natuurlijk, dat we ze hebben nog vóórdát we ons ervan bewust zijn, en we noemen haar terecht: de wet van het bestaan.

Wij doen 'charitatief werk' om deze behoefte te bevredigen.

2. Hoe meer we deze behoefte en deze plicht beleven, des te meer verwezenlijken we onszelf; communiceren met de anderen geeft ons juist de ervaring van complete-ring van onszelf. Dit is zo waar dat, als we niet kunnen geven, we ons geremd voelen. Ons te interesseren voor de anderen, onszelf aan de anderen mee te delen, doet ons de hoogste, liever gezegd enige levensplicht vervullen, namelijk onszelf te verwezenlijken, onze vervulling te vinden.

Wij doen 'charitatief werk' om te leren aan deze plicht te voldoen.

3. Maar Christus heeft ons de diepe reden van dit alles laten begrijpen, door ons de ultieme wet van het zijn en van het leven te openbaren: de *charitas*. De hoogste wet van ons zijn is dus het zijn van de anderen te delen, onszelf in gemeenschap te stellen.

Alleen Jezus Christus zegt ons dit alles, want Hij weet wat elk ding is, wat God is uit wie wij geboren worden, wat het Zijn is.

Ik kan het hele woord 'charitas' voor mezelf verklaren wanneer ik eraan denk dat de Zoon van God, die ons liefhad, ons niet zijn rijkdommen gezonden heeft zoals Hij had kunnen doen, daarmee onze situatie revolutionair veranderend; maar zich armzalig gemaakt heeft zoals wij, onze nietigheid 'gedeeld' heeft.

Wij doen 'charitatief werk' om te leren leven zoals Christus.

Consequenties

I. De charitas is de wet van het zijn en komt vóór elke sympathie of bewogenheid. Daarom is het doen voor anderen naakt en kan het elk enthousiasme ontberen. Er zou heel goed geen enkel zogenaamd 'concreet' resultaat kunnen zijn – voor ons is de enige 'concrete' houding de aandacht voor de persoon, het serieus nemen van de persoon, dus de liefde.

Al het overige kan komen als gevolg: zoals Jezus die naderhánd wonderen deed en de mensen te eten gaf.

We moeten twee uitgangspunten onderstrepen die voor onze openheid naar de anderen niet helder zijn:

1. Andermans noden lenigen.

Dit is een nog incompleet vertrekpunt! Wat is andermans nood?

Deze instelling is ambigu, ze hangt af van wat wij geloven dat andermans nood is: en als wat ik breng niet werkelijk datgene is wat zij nodig hebben? Wat zij werkelijk nodig hebben weet ik niet, meet ik niet, heb ik niet. Het is een maat die ik niet bezit, het is een maat die in God is. Daarom kunnen de 'wetten' en de 'gerechtigheden' ook verpletteren, als zij het enige 'concrete' dat er is zouden vergeten of pretendeerden te vervangen: de persoon en de liefde voor de persoon.

2. De vriendschap.

Ook beginnen met je te concentreren op de vriendschap, met alle ambiguïteit die dat voor ons met zich kan meebrengen, is onvolledig.

De vriendschap is een overeenstemming die je kunt vinden of niet, een gebeurtenis die niet wezenlijk is voor ons handelen van vandaag, al is ze wel wezenlijk voor onze uiteindelijke bestemming.

II. Het vrij naar de anderen gaan, het een beetje delen van hun leven en het in gemeenschap stellen van een beetje van dat van ons, laat ons iets subliems en mysterieus ontdekken (dat begrijp je al doende).

Het is de ontdekking van het feit dat, juist omdat we van hen houden, *wij het niet zijn die hen gelukkig maken*; en dat zelfs de meest volmaakte samenleving, het meest solide wettelijke organisme, de meest overdadige rijkdom, de meest robuuste gezondheid, de zuiverste schoonheid, de meest ontwikkelde beschaving hen nooit gelukkig zullen kunnen maken.

Het is een Ander die hen gelukkig kan maken. Wie is de reden van alles? Wie heeft alles gemaakt? God.

Dan blijft Jezus niet meer slechts Degene die mij het waarste woord verkondigt, die mij de wet van mijn werkelijkheid verklaart. Hij is niet meer enkel het licht van mijn geest: ik ontdek dat Christus de zin van mijn leven is.

Prachtig is het getuigenis van wie deze waarde ontdekt heeft: 'Ik blijf charitatief werk doen omdat al mijn en hun lijden een zin hebben'.

Voor wie hoopt op Christus heeft alles een zin, Christus.

Dit ontdek ik uiteindelijk in de omgeving waar ik 'charitatief werk' doe, juist door middel van de uiteindelijke machteloosheid van mijn liefde: en het is de ervaring die mijn intelligentie tot wijsheid maakt, tot waarachtige cultuur.

III. Maar Christus is nu aanwezig: Hij is niet 'geweest', 'is' niet geboren, maar Hij 'is er', 'wordt' vandaag geboren: het is de Kerk. De Kerk is Christus die nu aanwezig is, zoals Hij gewild heeft.

En de Kerk is onze gemeenschap, precies die van ons, armzalig en aan Hem gehecht. Daarom ondersteunt ons de hoop, God zelf is onder ons, is onder ons aanwezig.

Een van ons zei tijdens een discussie: 'Ik blijf naar ... gaan, omdat jullie er zijn'. Dat is helemaal waar: juist de zin van ons samen zijn, van de kerkelijke gemeenschap, laat ons vandaag doorgaan te midden van de gehandicapten, in de hospices, met wie er ook in nood is, en morgen in de fabriek, in de stad, in Europa, in de Wereld die zo groot is en erop wacht.

Richtlijnen

Je moet je voortdurend refereren aan de verantwoordelijke van je gemeenschap, anders is het gevaar groter bij de zoektocht naar de diepe idee die ons ondersteunt bij het helpen van anderen, de weg kwijt te raken; en des te groter het gevaar ontmoedigd te raken, vermoeid of ontrouw te worden.

De *trouw* in het vertrouwen van de aanwijzingen van de beweging en van wie er de verantwoordelijken van zijn, is de eerste verdienste en zal haar vruchten afwerpen.

De richtlijnen die Gemeenschap en Bevrijding hier geeft, zijn de volgende drie:

1. Weten waarom.

We mogen niet rusten totdat we goed, helder en eenvoudig weten wat de ultieme reden, het doel van ons doen is. Het is ons doel uit wat we doen de betekenis tevoorschijn te halen, de enige idee waardoor wij trouw zullen kunnen zijn, ook wanneer we ons enthousiasme kwijt zijn of er geen zin meer in hebben.

We moeten dus tijdens onze assemblees in groepjes hierover dialogeren, met de verantwoordelijken van de gemeenschap, met de rijpere en levendigere personen.

Vooraf onszelf af en toe opnieuw ter discussie stellen middels 'centrale' contacten.

2. Doen om te begrijpen.

Om te begrijpen is het niet voldoende te *weten*, daarvoor moet je *doen*, met die moed van de vrijheid die zich hecht aan het zijn dat je ziet, dus aan de waarheid.

Als het de wet van het bestaan is jezelf in gemeenschap te stellen, zouden we alles moeten delen, elk moment.

Dit is de hoogste rijpheid, die 'menschelijkheid' of 'heiligheid' heet. Om onszelf tot dit ideaal op te voeden, helpt door de omstandigheden gedwongen te worden (de 'plicht' in de gewone betekenis van het woord) veel minder gemakkelijk.

Het is het beetje vrije tijd dat mij opvoedt, dat de exacte maat van mijn beschikbaarheid voor de anderen geeft, het is het gebruik van die tijd die helemaal van mij is, waarin ik kan doen 'waar ik zin in heb'. Zo vormen we in onszelf een *mentaliteit*, een bijna instinctieve manier om heel het leven op te vatten als een delen.

Het beetje vrije tijd verlost heel de rest. En langzamerhand beginnen we, door 'charitatief werk' te doen, onze klasgenoot beter te begrijpen, onze vader en onze moeder, onze collega op het werk.

Vooraf de jonge leeftijd is het unieke moment waarop je je deze mentaliteit (althans meestal) gemakkelijk eigen kunt maken. En het is enkel door te beginnen te doen, door te beginnen *vrije* tijd te geven als integrale geste van vrijheid, dat de christelijke *charitas* mentaliteit zal worden, overtuiging, permanente *dimensie*.

Opgemerkt moet worden dat ons niet zozeer de hoeveelheid activiteiten, de hoeveelheid vrije tijd die we besteden, interesseert. Ons interesseert dat in ons leven en in ons bewustzijn het principe van het delen bevestigd wordt door althans *een* gebaar, hoe klein ook, als het maar systematisch gepland en gerealiseerd wordt. Daarom zou, om te beginnen, ook één keer per maand voldoende zijn. Ook wat betreft de frequentie van de inzet is het goed raad te vragen aan wie ons in de gemeenschap correct kan adviseren.

3. Orde.

Het is *de vrije tijd* die we moeten inzetten (en wel zo grondig mogelijk). Tweevoudig is de grens die de genialiteit van de vrije tijd geordend houdt:

- a) Geen schade toebrengen aan de *studie* (of het *werk*);
- b) Niet afdoen aan de *discretie in het gezin*.

Ook hier zal de persoonlijke dialoog met de autoriteit in je gezin en de autoriteit in de beweging je helpen een criterium te vinden om je vrije tijd te definiëren.

Luigi Giussani (1961)